

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

Department of Medical Sciences

ISO 9001 : 2015 Certified ปีที่ 33 ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน 2562

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของผู้ทำคุณงามความดีต่อกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ประจำปีงบประมาณ 2562 ซึ่งในปีนี้มีข้าราชการทั้งส่วนกลาง และศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ รวมทั้งสิ้น 35 ท่าน โดยมี นายแพทย์สุภูมิ กาญจนพิมาย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ให้เกียรติมาร่วมงาน ณ ห้องประชุมอาคาร 100 ปี การสาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข วันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2562

เรื่องในฉบับ

หน้า

- เอื้องหมายนา : เหน็บจับปีศาจ- ตกขาว โรคติดต่อทางเดินปีศาจ- แผลหนองอักเสบ 2
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พัฒนาแหล่งกระจายสินค้าทั่วไทยปลอดภัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพผู้บริโภค 2
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เปิดตัวศูนย์ประสานการตรวจรักษาทางห้องปฏิบัติการ 3
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มอบใบรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการให้กับคณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช 4
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ติดตามผลกระทบพร้อมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ช่วยผู้ประสบภัยพายุไต้ฝุ่น 5
- รอบรู้กรมวิทย์ 6-7
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ คิวรางวัลผลงานวิชาการดีเด่น ประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุขประจำปี 2562 8
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จับมือ มทร.อีสาน วิจัยกัญชาพันธุ์ไทย เพื่อใช้ในทางการแพทย์ 9
- ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงในบ้านเรือน : เหยื่อ ซอล่า ผงโรยกำจัดแมลงวันและแมลงสาบ 10
- ผลการเฝ้าระวังการกลายพันธุ์และการดื้อยาของเชื้อวัชโรคใหญ่ 11
- สุนัขรับรางวัล คำถามประจำฉบับ 11
- หมัดหนู พาหะนำโรค กาฬโรค 12

เคโรงยา สมุนไพรไทย

2

ชื่อวิทยาศาสตร์ : **เหง้าขับปัสสาวะ ตกขาว โรคติดเชื้องาเดินปัสสาวะ
แผลหนองอักเสบ**

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cheilocostus speciosus* (J.König) C.Specht
Syn. *Costus speciosus* (J.König) Sm.
วงศ์ COSTACEAE
ชื่ออื่นๆ เอื้องช้าง เอื้องต้น เอื้องเพ็ดม้า บันไคสวรรค์

ลักษณะของพืช

เอื้องหมายนาเป็นไม้ล้มลุก มีลำต้นใต้ดิน ใบเดี่ยว เรียงด้านเดียว ใบรูปหอกยาว เรียว โคนใบมน ปลายใบเรียวแหลม ขอบใบเรียบ ก้านใบอวบสั้น แผ่นออกเป็นกาบหุ้มลำต้น สีน้ำตาลแดง ดอกช่อเชิงลด ออกที่ปลายยอด ดอกย่อยบานทีละ 1-2 ดอก ใบประดับรูปไข่ ปลายแหลม สีแดง เรียงซ้อนเหลื่อมเป็นรูปกรวย กลีบเลี้ยง สีแดง โคนกลีบเชื่อมติดกัน เป็นหลอด ปลายแยกเป็น 3 แฉก กลีบดอกสีขาว โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 3 แฉก รูปไข่กว้าง ขอบหยักมน เกสรเพศผู้ 1 อัน เป็นแผ่นแบนอยู่กลางดอก อับเรณูเป็นแผ่นสีเหลือง เกสรเพศเมีย รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ ผิวเกลี้ยงหรือมีขน ผลรูปไข่รี เปลือกหนา สีแดง มีขนสั้นนุ่มปกคลุม มีกลีบเลี้ยงเหลืออยู่เป็นจุดแหลมติดอยู่ที่ขั้ว เมล็ดสีดำ

ประโยชน์ทางยา

เหง้าขับปัสสาวะ ตกขาว โรคติดเชื้องาเดินปัสสาวะ แผลหนองอักเสบ บวมน้ำ ผ่าพยาธิเป็นยาถ่าย ทำให้แห้ง แก้ไอ

ลักษณะของเครื่องยา

ส่วนของลำต้นใต้ดิน ถูกหั่นเป็นชิ้นบาง สีน้ำตาลอ่อน เหนียวคล้ายหนัง สัมผัสหยาบ ขรุขระ เหนียวเย็น มีกลุ่มท่อลำเลียงเป็นจุดขนาดเล็ก สีน้ำตาลอ่อน กระจายอยู่ทั่วไป เนื้อในเป็นเสี้ยน มีกลิ่นอ่อน

ข้อมูลจาก หนังสือเครื่องยาสมุนไพรไทย
สถาบันวิจัยสมุนไพร

ปัจจุบันนี้ด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนไปทำให้การดำรงชีวิตมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปจากเดิม “ตลาด” ที่เคยเป็นแหล่งกระจายสินค้าหลักปัจจุบันนี้มีหลากหลายมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นซูเปอร์มาร์เกต รถรอก รถจักรยานยนต์ จนถึง การขายของออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้กับบริบทของพื้นที่ที่ไม่ว่ารูปแบบการจำหน่ายสินค้าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร วัตถุประสงค์และอาหารก็ยังคงต้องมีคุณภาพและความปลอดภัย โดยเฉพาะ นโยบายรัฐบาลจะขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยการท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากสถานที่ ผู้คนแล้ว อาหารก็เป็นปัจจัยเชิงชวนให้นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกมาเยี่ยมเยือนและนำความประทับใจกลับไปทำให้อาหารไทยติดสุดยอด 50 อาหารที่อร่อยที่สุดในโลก และ 10 ประเทศที่มีอาหารการกินที่ดีที่สุดในโลกจาก CNN travel

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นหน่วยงานที่มีการดำเนินงานด้านอาหารปลอดภัยตั้งแต่ปี 2547 อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันในรูปแบบงานศึกษา วิจัย การคิดค้นนวัตกรรมชุดทดสอบอย่างง่าย รวมไปถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มีความตระหนักรู้ในเรื่อง อาหารปลอดภัยตลอดทั้งกระบวนการผลิต ตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบจนถึงวิธีลดปริมาณการตกค้างของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป้าหมายเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นไปที่ตลาดสด ตลาดค้าส่ง โรงคัดตัดแต่งจำนวน 1 แห่งต่อ 1 เขตสุขภาพ และเป็นการรองรับนโยบายโรงพยาบาลอาหารปลอดภัยที่ต้องการแหล่งวัตถุดิบที่ปลอดภัย มาปรุงประกอบอาหารให้ผู้ป่วยและจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไป ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่ เป็นรากฐานของการสร้างความมั่นคง ยั่งยืน มั่นคงของประเทศ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้จัดอบรมความรู้เรื่องอาหารปลอดภัย การใช้ชุดทดสอบกำจัดศัตรูพืช 4 กลุ่ม วิธีลดปริมาณการตกค้างของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการขอรับรองระบบการตรวจสารพิษตกค้างในผักสด/ผลไม้สดให้กับเจ้าหน้าที่เทศบาล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ อาสาสมัครหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พ่อค้า แม่ค้า ผู้ประกอบการตลาด โรงคัดตัดแต่ง ให้สามารถมีจุดตรวจสอบ หรือห้องปฏิบัติการตรวจสอบสารปนเปื้อนและสารตกค้างในอาหาร ครบทั้ง 12 เขตสุขภาพ แหล่งกระจายสินค้าที่มีจุดตรวจคัดกรองหรือมีห้องปฏิบัติการจำนวน 20 แห่ง ได้แก่ ตลาดสดเทศบาล 1 จังหวัดเชียงราย ตลาดไทยเจริญ จังหวัดพิษณุโลก ตลาดกรีนมาร์เก็ต จังหวัดเพชรบูรณ์ ตลาดศูนย์การค้ากำแพงเพชร ตลาดสี่มุมเมือง ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ตลาดศรีเมือง ศูนย์กระจายสินค้าแม่โคร จังหวัดราชบุรี สหกรณ์การเกษตรท่ายาง สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ตลาดสดสตาร์ ตลาดใหม่ชลบุรี จังหวัดชลบุรี ตลาดอุดมสุข จังหวัดปราจีนบุรี สหกรณ์การเกษตรกำแพงแสนจำกัด จังหวัดขอนแก่น ตลาดเมืองทองเจริญศรี จังหวัดอุดรธานี ไร่เพื่อนคุณ จังหวัดบุรีรัมย์ บริษัทสตาร์ฟาร์ม ผักสด จำกัด จังหวัดนครราชสีมา บริษัทคิงส์วิซ จำกัด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตลาดสดเทศบาลโคกกลอย จังหวัดพังงา สวนผักสองเล จังหวัดสงขลา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองปาง จังหวัดตรัง รูปแบบการดำเนินงานตามแต่ละบริบทของพื้นที่ เน้นทำงานเชิงบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานมีความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน

สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร... รายงาน

จดหมายข่าวฉบับนี้ มีสาระความรู้ดีๆ ที่น่าสนใจ อาทิ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เปิดตัวศูนย์ประสานการตรวจจกัญชาทางห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ติดตามผลกระทบพร้อมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ช่วยผู้ประสบภัยพายุโพดุล กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์คว่ำรางวัลผลงานวิชาการดีเด่น ประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุขประจำปี 2562

การเตือนภัยสุขภาพฉบับนี้ มีเรื่องของ ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงในบ้านเรือน : เขี่ยขอลัก ผงโรยกำจัดแมลงวันและแมลงสาบ และ หมัด (Fleas) หมัดหนู พาหะนำโรคกาฬโรค เรื่องราวน่าสนใจอีกมากมาย ติดตามอ่านได้ในฉบับนี้

บรรณาธิการ

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เปิดตัวศูนย์ประสานการตรวจกัญชาทางห้องปฏิบัติการ

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สนองนโยบายรัฐบาลและรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายอนุทิน ชาญวีรกูล เรื่องกัญชาทางการแพทย์ ได้เปิดศูนย์ประสานการตรวจกัญชาทางห้องปฏิบัติการ เพื่อให้บริการตรวจวิเคราะห์ทุกขั้นตอนของขบวนการผลิต ทั้งวัตถุดิบ สารสกัดที่จะนำมาทำยา รวมถึงน้ำมันกัญชา ขณะนี้ในส่วนกลางได้เริ่มดำเนินการไปแล้ว สำหรับในส่วนภูมิภาคจะเปิดให้บริการภายในเดือนตุลาคม 2562 นี้ โดยสามารถให้บริการตรวจกัญชาทางห้องปฏิบัติการได้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวว่า จากกระแสความนิยมนำกัญชามาใช้ทางการแพทย์ ทำให้ประชาชนแสวงหาผลิตภัณฑ์กัญชามานำมาใช้เพื่อมุ่งหวังผลทางการรักษา ประกอบกับปัจจุบันการพัฒนายาจากกัญชาเป็นหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาล และเพื่อให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเอง และมีความมั่นคงทางด้านยา เพื่อให้มั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยของยากัญชาที่มีใช้ในท้องตลาด กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในฐานะห้องปฏิบัติการอ้างอิงด้านยาและวัตถุเสพติดของประเทศ จึงได้จัดตั้งศูนย์ประสานการตรวจกัญชาทางห้องปฏิบัติการขึ้น โดยมีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการตรวจวิเคราะห์ ให้บริการตรวจวิเคราะห์วัตถุดิบ สารสกัดยาจากกัญชา ให้การอบรมรวมถึงให้คำปรึกษาห้องปฏิบัติการอื่นๆ ในเรื่องของการตรวจคุณภาพและความปลอดภัย พัฒนาชุดทดสอบอย่างง่าย เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปใช้ทดสอบผลิตภัณฑ์กัญชาได้เอง การผลิตสารมาตรฐานทดแทนการนำเข้าเพื่อช่วยลดต้นทุนการตรวจคุณภาพและความปลอดภัยของกัญชา รวมถึงการประสานความร่วมมือกับห้องปฏิบัติการทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการตรวจกัญชาของประเทศ

ศูนย์ประสานการตรวจกัญชาทางห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีห้องปฏิบัติการทั้งในส่วนกลางที่สำนักยาและวัตถุเสพติด ทำหน้าที่ตรวจหาสารสำคัญ สารสกัดตกค้าง สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหารทำหน้าที่ตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืช โลหะหนัก สารพิษจากเชื้อรา และห้องปฏิบัติการในศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ในส่วนภูมิภาค ปัจจุบันห้องปฏิบัติการส่วนกลาง ได้เริ่มดำเนินการตรวจทุกขั้นตอนของขบวนการผลิต ทั้งวัตถุดิบ สารสกัดที่จะนำมาทำยา รวมถึงน้ำมันกัญชา การทำงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ตรวจคัดเลือกของกลางกัญชาที่มีความปลอดภัย เพื่อนำมาใช้ผลิตยากัญชา ตรวจความปลอดภัยของพืชกัญชาที่ปลูกในระบบปิดขององค์การเภสัชกรรม (อภ.) ตรวจวัตถุดิบสารที่ได้จากการสกัดที่ได้จากกรมการแพทย์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตรวจคุณภาพยากัญชาที่ได้จากองค์การเภสัชกรรมและโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก่อนนำไปใช้ในโรงพยาบาล และให้การอบรมเจ้าหน้าที่จากห้องปฏิบัติการอื่นๆ เช่น ห้องปฏิบัติการของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานยากัญชาที่จะนำมาใช้

“นอกจากนี้ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มีแผนจะเปิดให้บริการตรวจกัญชาทางห้องปฏิบัติการในส่วนภูมิภาคภายในเดือนตุลาคม 2562 นี้ ซึ่งสามารถให้บริการได้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ โดยเริ่มจากศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 1 เชียงใหม่, ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 6 ชลบุรี, ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 9 นครราชสีมา และศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 12 สงขลา” นายแพทย์โอภาส กล่าว

สำนักยาและวัตถุเสพติด

สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร...รายงาน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มอบใบรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ ให้กับคณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข มอบใบรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO 15189 : 2012 และ ISO 15190 : 2003 ให้กับห้องปฏิบัติการฝ่ายชันสูตรโรคกลางและธนาคารเลือด คณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ซึ่งได้รับการยอมรับในระดับสากล สร้างความเชื่อมั่นในผลการตรวจวิเคราะห์ใช้ประกอบการวินิจฉัย ติดตามการรักษาโรค ตลอดจนสนับสนุนงานวิจัยเป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการ

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้มอบใบรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO 15189 : 2012 และ ISO 15190 : 2003 ให้กับห้องปฏิบัติการฝ่ายชันสูตรโรคกลางและธนาคารเลือด คณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช โดยมี รศ.นพ.ประยุทธ์ ศิริวงศ์ คณบดีคณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล เป็นผู้รับมอบ พร้อมด้วย ผศ.นพ.สุรวุฒิ ลิ้มหะกร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวชิรพยาบาล คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ทั้ง 2 หน่วยงาน ร่วมเป็นสักขีพยานและแสดงความยินดี ณ ห้องประชุม 301 ชั้น 3 อาคารพัชรกิติยาภา

นายแพทย์โอภาส กล่าวว่าห้องปฏิบัติการฝ่ายชันสูตรโรคกลางและธนาคารเลือด คณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO 15189 : 2012 และ ISO 15190 : 2003 ซึ่งแสดงถึงความสามารถของห้องปฏิบัติการในการดำเนินงานได้อย่างสอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานสากลทั้งด้านระบบบริหารคุณภาพและด้านวิชาการ ตลอดจนนโยบายข้อกำหนด และเงื่อนไขของสำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO 15189 : 2012 และ ISO 15190 : 2003 ซึ่งจะทำให้ผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการดังกล่าวได้รับ

การยอมรับในระดับสากล เกิดความเชื่อมั่นในผลการตรวจวิเคราะห์ใช้ประกอบการวินิจฉัย ติดตามการรักษาโรค ตลอดจนสนับสนุนงานวิจัยเป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการ

สำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยรับรองระบบงานห้องปฏิบัติการการทดสอบด้านการแพทย์และสาธารณสุขตามมาตรฐานสากลของประเทศไทย ที่ได้ลงนามความตกลงร่วมกันระหว่างประเทศ และได้รับการยอมรับร่วมจากหน่วยรับรองของประเทศสมาชิกในองค์การระดับภูมิภาค APAC (Asia Pacific Accreditation Cooperation) และระดับสากลระหว่างประเทศ ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 จนถึงปัจจุบัน และได้ให้การรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบด้านการแพทย์และสาธารณสุขมาแล้วทั้งสิ้น 477 แห่ง

“อย่างไรก็ตามห้องปฏิบัติการของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนสนใจที่จะขอการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ สามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ สำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข โทร.0-2951-0000 ต่อ 99970-1” นายแพทย์โอภาส กล่าว

สำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการ.....รายงาน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ติดตามผลกระทบพร้อมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ช่วยผู้ประสบภัยพายุไต้ฝุ่น

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ประชุมทางไกลผ่านระบบวิดีโอ (VDO Conference) ร่วมกับศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อติดตามผลกระทบสถานการณ์น้ำท่วมจากพายุไต้ฝุ่น และวางแผนไม่ให้เกิดผลกระทบการให้บริการ พร้อมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ป้องกันยุงให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วม

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร่วมกับ นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้มีการประชุมทางไกล VDO Conference ร่วมกับศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 2 พิษณุโลก ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 7 ขอนแก่น ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 8 อุดรธานี ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 9 นครราชสีมา และศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 10 อุบลราชธานี เพื่อติดตามสถานการณ์น้ำท่วมจากพายุไต้ฝุ่นที่ส่งผลกระทบต่อ การให้บริการ และความเดือดร้อนของเจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ที่รับบริการ โดยให้แต่ละศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เตรียมความพร้อมและวางแผนรับมือสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ การให้บริการ หากศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ใดจำเป็นต้องปิดการให้บริการต้องสามารถส่งต่อไปยังศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์อื่นดำเนินการได้

นอกจากนี้ยังได้จัดเตรียมผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์สนับสนุนในพื้นที่ประสบภัย โดยมอบให้ทางสำนักวิชาการวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุขผลิตโลชั่นทาป้องกันยุง รีเพลมอส จำนวน 2,000 ซอง ซึ่งเป็นนวัตกรรม

ที่คิดค้นโดยนักวิจัยของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีประสิทธิภาพป้องกันยุง ริ้น ทากและปลิง ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดให้สามารถนำไปใช้ได้ ในหญิงตั้งครรภ์และเด็กเล็ก และให้ทางสถาบันวิจัยสมุนไพรผลิตเจลล้างมือ จำนวน 1,000 ขวด ไปแจกจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ประสบภัยน้ำท่วมจากพายุไต้ฝุ่น เพื่อใช้ในการป้องกันโรคระบาด

ในส่วนของคุณภาพความปลอดภัยของอาหาร น้ำดื่ม น้ำแข็งนั้น กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้จัดเตรียมทีมนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อลงพื้นที่ตรวจสอบความปลอดภัยของน้ำ น้ำแข็ง โดยใช้ชุดทดสอบอย่างง่าย พร้อมทั้งการเฝ้าระวังโรคฉี่หนูโดยการใช้ชุดทดสอบเลปโตสไปโรซิสที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ผลิตขึ้นให้กับพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบด้วย

สำนักงานเลขาธิการกรม...รายงาน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร่วมเครือข่าย อบรมการตรวจสอบเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในผักและผลไม้ เพื่อให้อาหารในโรงพยาบาลมีความปลอดภัย

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร่วมกับเครือข่าย จัดอบรม การตรวจสอบเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักและผลไม้ ให้กับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 เขตสุขภาพ พร้อมจัดทำชุดความรู้ความปลอดภัยและวิธีการใช้ชุดทดสอบให้โรงพยาบาล จำนวน 887 แห่ง เพื่อให้ประชาชนผู้ป่วยในโรงพยาบาลได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวว่าอาหารปลอดภัยในโรงพยาบาล เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งหวังให้ผู้รับบริการภายในโรงพยาบาลได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลดอัตราการเจ็บป่วยจากการบริโภคอาหาร และขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สนับสนุนกลุ่มเกษตรกรให้ผลิตผักผลไม้ที่ปลอดภัย สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (Smart Hospital) ซึ่งกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้รับมอบหมายจากกระทรวงสาธารณสุขให้ดำเนินการแบบบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุข โดยวางแผนการผลิตกับกลุ่มเกษตรกรให้ผลิตผักผลไม้ปลอดภัยในพื้นที่ เป็นการสร้างรายได้และสร้างแรงจูงใจให้เกิดกลุ่มเกษตรกรที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่สามารถพัฒนาต่อยอดความคิดให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ นอกจากนี้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ยังได้ร่วมกำหนดเกณฑ์ความปลอดภัยของวัตถุอันตรายกำจัดศัตรูพืชมาตรฐานโรงพยาบาลอาหารปลอดภัย (Food Safety Hospital) การควบคุมมาตรฐานโดยการตรวจสอบคุณภาพและ

ความปลอดภัยของวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร

“จากการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2562 ได้ขยายการตรวจวิเคราะห์สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ครอบคลุมทั้ง 12 เขตสุขภาพ ทำงานเชิงบูรณาการร่วมกับกองตรวจราชการ กองบริหารการสาธารณสุข และสำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขในการคัดเลือกโรงพยาบาล ผลการตรวจวิเคราะห์แต่ละรอบจะแจ้งให้โรงพยาบาลทราบก่อนที่จะมีการสุ่มเก็บครั้งต่อไป เพื่อให้โรงพยาบาลนำไปใช้แก้ไขการคัดเลือกวัตถุดิบกรณีตรวจพบการตกค้างเกินมาตรฐาน นอกจากนี้ยังได้จัดฝึกอบรมการใช้ชุดทดสอบหาชนิดสารกำจัดแมลง 4 กลุ่มในผัก ผลไม้และธัญพืช (GPO-TM kit) ให้โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 เขตสุขภาพ เพื่อให้โรงพยาบาลได้ทำตามเกณฑ์การคัดเลือกคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุดิบตามมาตรฐานคู่มือโรงพยาบาลอาหารปลอดภัย รวมทั้งได้จัดทำชุดความรู้ความปลอดภัยและวิธีการใช้ชุดทดสอบให้โรงพยาบาล จำนวน 887 แห่ง”

สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร...รายงาน

ประชุมประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ประจำปีงบประมาณ 2562

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นประธานการประชุมประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 โดยมีการนำเสนอผลการดำเนินงานการบริหารองค์กรและโครงการสำคัญภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาจากหน่วยงานในสังกัดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ณ ห้องประชุมโรงแรมชาวลัน รีสอร์ท จังหวัดนครปฐม วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2562

เปิดศูนย์ประสานการตรวจรักษาทางห้องปฏิบัติการ

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นประธานกล่าวเปิดศูนย์ประสานการตรวจรักษาทางห้องปฏิบัติการ เพื่อให้บริการตรวจวิเคราะห์ทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต ทั้งวัตถุดิบ สารสกัดที่จะนำมาทำยา รวมถึงน้ำมันกัญชา ซึ่งขณะนี้ในส่วนกลางได้เริ่มดำเนินการไปแล้ว สำหรับในส่วนภูมิภาคจะเปิดให้บริการภายในเดือนตุลาคม 2562 โดยมีหน่วยงานเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัยต่างๆ เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมอาคาร 100 ปี การสาธารณสุขไทย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ.2562

งาน นนทบุรี

การอบรมหลักสูตรพิธีการทูตสำหรับผู้บริหาร

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นประธานเปิดการประชุม การอบรมหลักสูตรพิธีการทูตสำหรับผู้บริหารเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่างประเทศให้กับผู้บริหารของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ทั้งส่วนกลาง ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ และบุคลากร อันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานด้านความร่วมมือ นนทบุรี

สาธารณสุขระหว่างประเทศในทุกมิติ ณ ห้องประชุมโรงแรมไมด้า งามวงศ์วาน นนทบุรี วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2562

สัมมนาการจัดทำแผนแม่บทการจัดการความรู้ 2563-2568

นายแพทย์พิเชฐ บัญญัติ รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นประธานเปิดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การจัดทำแผนแม่บทการจัดการความรู้ 2563-2568 เพื่อนำแผนไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานจัดการความรู้ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ณ ห้องประชุม 110 ชั้น 1 อาคาร 100 ปีการสาธารณสุขไทย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ วันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2562

ลงนามร่วมมือกับ มทร.อีสานวิทยาเขตสกลนครศึกษาวิจัยกัญชาสายพันธุ์ไทย

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นประธานลงนามร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตสกลนครในการศึกษาวิจัยกัญชาสายพันธุ์ไทย โดยใช้เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อคิดค้น ผลิต พัฒนาสายพันธุ์ให้ได้วัตถุดิบกัญชาคุณภาพดี สูตรตำรับยา และวิธีการบำบัดรักษาโรคให้มีคุณภาพและมีความปลอดภัย ณ ห้องประชุมกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2562

ร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารความร่วมมือวิจัย RCC-ERI ประเทศไทย

การประชุมคณะกรรมการบริหารความร่วมมือวิจัยระหว่างกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และมหาวิทยาลัยไอซาก้า ภายใต้ความร่วมมือวิจัย Thailand-Japan Research Collaboration Center on Emerging and Reemerging Infection (RCC-ERI) โดยมีนายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ นายแพทย์สมชาย แสงกิจพร รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ นายแพทย์บัลลังก์ อุปพงษ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข และคณะกรรมการฝ่ายไทย และฝ่ายญี่ปุ่นเข้าร่วมประชุม ในการนี้ได้เข้าร่วมประชุม Asian-African Research Forum on Emerging and Reemerging Infections 2019 ซึ่งมีการนำเสนอผลงานวิจัยภายใต้ความร่วมมือนี้ ณ มหาวิทยาลัยฮอกไกโด ประเทศญี่ปุ่น วันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2562

ร่วมงานวันต่อต้านคอร์รัปชัน 2562

กลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ นำคณะบุคลากรเข้าร่วมงานวันต่อต้านคอร์รัปชัน 2562 ภายใต้แนวคิด “รวมพลัง อาสาสู้โกง” ซึ่งจัดโดย องค์การต่อต้านคอร์รัปชันประเทศไทย ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา วันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2562

ร่วมจัดนิทรรศการประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปี 2562

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร่วมจัดนิทรรศการเรื่องการแพทย์แม่นยำ การใช้นวัตกรรมทางห้องปฏิบัติการตรวจวินิจฉัยตั้งครุภเพื่อป้องกันโรคทางพันธุกรรมและการใช้ประโยชน์ของข้อมูลจีโนมในระบบสุขภาพ ในงานประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุขประจำปี 2562 ภายใต้หัวข้อ สู่ศตวรรษที่ 2 “การสาธารณสุขไทย เพื่อคนไทยสุขภาพดี” โดยบุคลากรกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ทั้งส่วนกลางและศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์สามารถคว้ารางวัลในการนำเสนอผลงานทั้งโปสเตอร์และวจาจามาได้ 8 รางวัล ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ จังหวัดชลบุรี ระหว่างวันที่ 9-11 กันยายน พ.ศ.2562

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ รับ 2 รางวัลจาก ก.พ.ร.

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พร้อมด้วย นายแพทย์สมชาย แสงกิจพร รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เข้ารับรางวัลเลิศรัฐประจำปี พ.ศ.2562 จัดขึ้นภายใต้แนวคิด “Shift to the future : ภาครัฐปรับอนาคตเปลี่ยน” จากสำนักงาน ก.พ.ร. โดยมี นายวิชณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยได้รับรางวัลสาขาบริการภาครัฐระดับดีเด่น ชื่อผลงาน “RepelMos : สมุนไพร-ไออาร์ นวัตกรรมป้องกันยุงมุ่งพิทักษ์สุขภาพประชาชน” จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข และระดับดี ชื่อผลงาน “ระบบถอดรหัสพันธุกรรมเชื้อไวรัสโคโรนาไวรัสประเทศไทย” จากสถาบันชีววิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ ณ ห้องจูบิลี ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เมืองทองธานี วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2562

ແລງຂ່າວ ອົມບູນ ອົມໃຈ ກິນເຈປລອດກັຍ

นายแพทย์สุชม กาญจนพิมาย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข นำคณะผู้บริหารร่วมกันแถลงข่าว “อิมบูน อิมใจ กินเจปลอดภัย” โดย นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวว่า สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหารร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้มีการตรวจเฝ้าระวังอาหารที่นิยมรับประทานในช่วงเทศกาลกินเจ ตั้งแต่

ปี 2556 จนถึงปัจจุบัน เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชนและได้รับความสุขทั้งกายและใจตลอดช่วงเทศกาลบุญกินเจปีนี้ ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร ชั้น 2 อาคาร 1 ตึกสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข วันที่ 17 กันยายน พ.ศ.2562

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ คํารางวัล ผลงานวิชาการดีเด่น ประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปี 2562

กระทรวงสาธารณสุข จัดการประชุมวิชาการ ประจำปี 2562 ภายใต้หัวข้อ “สู่ศตวรรษที่ 2 การสาธารณสุขไทย เพื่อคนไทยสุขภาพดี” มีการคัดเลือกผลงานวิชาการดีเด่นในการประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุขประจำปี 2562 จำนวน 96 เรื่อง จากที่ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 643 เรื่อง ซึ่งเป็นผลงานที่มีประโยชน์กับผู้ป่วย ภาคประชาชน และนวัตกรรม เป็นต้นแบบให้สถานบริการอื่น และนำไปพัฒนาต่อยอดเชิงพาณิชย์ จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-11 กันยายน พ.ศ.2562 ที่ผ่านมาน ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ จังหวัดชลบุรี

ซึ่งการประชุมในครั้งนี้ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้รับรางวัลผลงานวิชาการดีเด่น จำนวน 8 รางวัล ดังนี้

รางวัลผลงานวิชาการดีเด่น ประเภทวาจา (Oral Presentation) สาขาอาหารยา วัคซีน/การคุ้มครองผู้บริโภค/สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ได้แก่ นางวิริยามาศย์ เจริญคุณธรรม สถาบันชีววัตถุ : การทำแห้ง และกำหนดค่าความแรงวัคซีนไอกรนไรโซลล์เพื่อใช้เป็นวัคซีนอ้างอิงมาตรฐานของประเทศ และ

นางวิริยามาศย์ เจริญคุณธรรม

นางสุกัลยาณี ไชยมี

นางสุกัลยาณี ไชยมี สถาบันชีววัตถุ : การกำหนดเกณฑ์การยอมรับสำหรับการควบคุมคุณภาพวัคซีนปัสสาวะ ด้วยวิธีวัดปริมาณ ATP ภายในเซลล์ สาขา กลุ่มโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม / โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง/

โรคติดต่อ ได้แก่ นางสาวนิตยา เมธา-วณิชพงษ์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข : การผลิตหัวเชื้อ B-Soy powder เพื่อการกำจัดลูกน้ำยุงรำคาญ รางวัลผลงานวิชาการดีเด่น ประเภท นวัตกรรม (Innovation Presentation)

นางสาวนิตยา เมธาวิชพงษ์

สาขาอาหาร ยา วัคซีน/การคุ้มครองผู้บริโภค/สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ได้แก่ นายธรรมรัตน์ อยู่สุข ศูนย์วิทยาศาสตร์

นายธรรมรัตน์ อยู่สุข

การแพทย์ที่ 3 นครสวรรค์ : การพัฒนาโปรแกรมคำนวณปริมาณรังสีที่ผู้ป่วยได้รับจากการถ่ายภาพรังสีวินิจฉัย รางวัลผลงานวิชาการดีเด่น ประเภทโปสเตอร์ (Poster Presentation) สาขาอาหาร ยา วัคซีน/การคุ้มครองผู้บริโภค/สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ได้แก่ นางสาวณิตดา รัตนานุกูล ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 10 อุบลราชธานี : “Desoxy-D2PM” จากการตรวจพบสู่มাত্রการควบคุมทางกฎหมาย และ

นางสาวณิตดา รัตนานุกูล

นางสิริดา ปงเมืองมูล

นางสิริดา ปงเมืองมูล ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 3 นครสวรรค์ : เส้นทางคุณภาพผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางผสมสมุนไพร OTOP/SME ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 3 และ 4 สาขาวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุข ได้แก่

นางสาวพัชราภรณ์ บุญชู สถาบันชีววิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ : DMSc Stem Cell Culture Media สำหรับเพาะเลี้ยงเซลล์ต้นกำเนิดชนิด MSC เพื่อใช้ประโยชน์ทางคลินิก สาขา กลุ่มโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม/โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง/โรคติดต่อ ได้แก่

นางสาวพัชราภรณ์ บุญชู

นายดนตรี ช่างสม

นายดนตรี ช่างสม สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข: การเปรียบเทียบการตรวจเชื้อเอชไอวีด้วยวิธีอัตโนมัติตัวอย่างพลาสมาและกระดาษซับเลือด ขอแสดงความชื่นชมและยินดีกับผู้ได้รับรางวัลทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

ประชาสัมพันธ์..รายงาน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จับมือ มทร.อีสาน วิจัยกัญชาพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในทางการแพทย์

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตสกลนคร ศึกษาวิจัยกัญชาพันธุ์ไทย โดยใช้เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อคัดค้น ผลิต พัฒนาสายพันธุ์ ให้ได้วัตถุดิบกัญชาคุณภาพดี สูตรตำรับยา และวิธีการบำบัดรักษาโรคให้มีคุณภาพและมีความปลอดภัย สนับสนุนนโยบายรัฐบาลและรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายอนุทิน ชาญวีรกูล เพื่อให้คนไทยได้ใช้ผลิตภัณฑ์กัญชาที่ปลอดภัยและมีคุณภาพด้วยกระบวนการตรวจวิเคราะห์ตามหลักมาตรฐานสากล ส่งเสริมความมั่นคงทางด้านยาของประเทศ รวมถึงร่วมป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดด้านยาจากพืชกัญชา

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวว่า จากนโยบายรัฐบาลและท่านรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ท่านอนุทิน ชาญวีรกูล ในการพัฒนาพืชสมุนไพรกัญชา เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ จำเป็นต้องมีการศึกษาการพัฒนาสารสกัดและผลิตภัณฑ์จากกัญชา เพื่อให้เป็นพืชที่สามารถใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้อย่างเหมาะสม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้มีการเตรียมพร้อมสนับสนุนนโยบายกัญชาทางการแพทย์ให้เกิดประโยชน์และเพื่อให้คนไทยที่จำเป็นต้องใช้ยาจากกัญชาได้ใช้ผลิตภัณฑ์กัญชาที่ปลอดภัย (Safety) มีคุณภาพ (Quality) และมีประสิทธิผล (Efficacy) ในการรักษาได้ ด้วยกระบวนการตรวจวิเคราะห์ตามหลักมาตรฐานสากล โดยเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการตรวจวิเคราะห์ทาง

ห้องปฏิบัติการด้านต่างๆ ทั้งต้นพืชกัญชา สารสกัดกัญชา ยาตำรับ และผลิตภัณฑ์กัญชาให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพและประสิทธิผล

นายแพทย์โอภาส กล่าวเพิ่มเติมว่า ทั้งนี้บทบาทของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่เป็นห้องปฏิบัติการอ้างอิงด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข ดำเนินการศึกษาวิจัยกัญชาเพื่อสร้างมาตรฐานกลาง วิเคราะห์วิเคราะห์ที่ถูกต้อง รวมถึงองค์ความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับพืชกัญชา สารสกัดกัญชา ผลิตภัณฑ์จากกัญชาที่ใช้ในทางการแพทย์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และให้คนไทยได้ใช้กัญชาที่มีคุณภาพ และมีความปลอดภัย

“ความร่วมมือด้านการวิจัยกัญชาทางการแพทย์ กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตสกลนคร ในครั้งนี้ จะร่วมมือด้านการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการแพทย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกัญชาตั้งแต่การเพาะปลูก คัดเลือกสายพันธุ์ การตรวจระบุชนิดพันธุ์พืช และสารสกัดกัญชาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกัญชา เพื่อให้ได้วัตถุดิบกัญชาคุณภาพดี สูตรตำรับยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพ วิธีการบำบัดรักษาโรคให้มีคุณภาพและมีความปลอดภัย รองรับความต้องการยารักษาโรคซึ่งมีกัญชาเป็นส่วนประกอบ อันจะสร้างความเจริญก้าวหน้าในทางการแพทย์ และส่งเสริมความมั่นคงทางด้านยาของประเทศ รวมถึงร่วมป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดด้านยาจากพืชกัญชา”

นายแพทย์โอภาสกล่าว

สถาบันวิจัยสมุนไพร....รายงาน

ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงในบ้านเรือน : เหยื่อ ซอล์ก ผงโรยกำจัดแมลงวันและแมลงสาบ

แมลงวัน แมลงสาบ เป็นแมลงที่สร้างความรำคาญ สกปรก และยังเป็นพาหะนำโรคต่างๆ มาสู่คน โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องระบบทางเดินอาหาร เช่น โรคอุจจาระร่วง บิด อหิวาตกโรค เนื่องจากแมลงเหล่านี้มักชอบหากินอาหารตามกองขยะและสิ่งปฏิกูล แมลงวันและแมลงสาบสามารถพบเห็นได้ทั่วไปทั้งในและนอกอาคารบ้านเรือน รวมถึงร้านอาหาร ห้องครัวในโรงพยาบาลและโรงแรม

การควบคุมกำจัดโดยการใช้น้ำยาฆ่าแมลงฉีดพ่นตามแหล่งเพาะพันธุ์อาศัยและแหล่งหาอาหารจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการระบาดของแมลงวันหรือแมลงสาบอยู่เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการควบคุมจำนวนประชากรของแมลงพาหะเหล่านี้ และช่วยป้องกันการแพร่กระจายของโรค แต่สำหรับผู้ที่ไม่ชอบใช้สารเคมีที่ใช้ฉีดพ่นกำจัดแมลง ผลิตภัณฑ์เหยื่อสำเร็จรูปกำจัดแมลงวันและแมลงสาบ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ปลอดภัย สะดวก และใช้ง่าย ผลิตภัณฑ์เหยื่อประกอบด้วยสารออกฤทธิ์ที่เป็นพิษต่อแมลงผสมอยู่กับอาหารที่แมลงชอบ ซึ่งสามารถดึงดูดแมลงวันหรือแมลงสาบเข้ามากินเหยื่อได้อย่างรวดเร็ว ผลิตภัณฑ์บางยี่ห้อได้มีการใส่สารแมลงฟีโรโมน (Pheromone) เข้าไปด้วยเพื่อช่วยเพิ่มการดึงดูดแมลงมากินเหยื่อ เหยื่อพิษกำจัดแมลงวันหรือแมลงสาบที่วางจำหน่ายในท้องตลาดมีอยู่ 2 ชนิด คือ ชนิดเม็ด

(Granular Baits) และชนิดเจล (Gel Bait) นอกจากนี้ยังมีเหยื่อแมลงสาบแบบสำเร็จรูปซึ่งบรรจุเหยื่อไว้ในตลับ (Roach Bait station) เพื่อเพิ่มความสะดวกให้กับผู้ใช้ และเป็นการลดการสัมผัสโดยตรงกับสารเคมี โดยตลับเหยื่อจะมีช่องว่างเพื่อให้แมลงสาบขนาดใหญ่ เช่น แมลงสาบอเมริกัน (Periplaneta americana) สามารถมุดหัวเข้าไปในตลับ หรือแมลงสาบขนาดเล็ก เช่น แมลงสาบเยอรมัน (Blattella germanica) สามารถเดินเข้าไปกินเหยื่อภายในตลับได้ และแมลงสาบจะออกมาตายภายนอกตลับ

ผลิตภัณฑ์เหยื่อกำจัดแมลงวันหรือแมลงสาบ มีส่วนผสมของสารเคมีที่เป็นสารออกฤทธิ์ผสมอยู่ในปริมาณที่น้อยมาก เพื่อให้เหยื่อสามารถดึงดูดแมลงได้ดี แต่ถ้าหากเหยื่อมีปริมาณสารเคมีในปริมาณที่มากเกินไป จะทำให้เหยื่อนั้นดึงดูดแมลงได้ไม่ดี และอาจกลายเป็นไล่แมลงไม่ให้เข้ามากินเหยื่อแทนได้ เนื่องจากเหยื่อมีปริมาณสารเคมีที่น้อยมาก จึงมีความปลอดภัยต่อคน สัตว์เลี้ยง สิ่งแวดล้อม และทำให้แมลงสร้างความต้านทานต่อเหยื่อชนิดนั้นได้ยาก นอกจากนี้ยังพบว่าแมลงสาบสามารถส่งผ่านเหยื่อพิษให้กันด้วยกลไกการออกฤทธิ์แบบปฏิกิริยาลูกโซ่ (Domino effect) โดยแมลงสาบจะส่งผ่านสารพิษที่ได้จากการกินเหยื่อไปยังแมลงสาบตัวอื่น จากการสำรวจเหยื่อพิษออกมา

หรือถ่ายของเสียให้แมลงสาบตัวอื่นกิน หรือกินซากกันเอง เมื่อตัวอื่นมากินก็จะตายตาม เป็นที่มาของคำว่า “ตายยกรัง”

สารออกฤทธิ์สำคัญที่นิยมนำมาผสมในเหยื่อพิษเพื่อกำจัดแมลงวันและแมลงสาบ คือ imidacloprid ซึ่งเป็นสารเคมีในกลุ่มคลอโรนิโคทีนิล (Chloronicotinyl) มีค่าความเป็นพิษเฉียบพลันทางปากต่อหนู LD50 (Lethal Dose 50% คือ ปริมาณสารที่ทำให้สัตว์ทดลองตายไปครึ่งหนึ่ง หรือ 50%) มากกว่า 5,000 mg/kg และ fipronil เป็นสารเคมีในกลุ่ม Phenyl pyrazole มีค่า LD50 มากกว่า 2,000 mg/kg และกรดบอริก boric acid (H3BO3) มีค่า LD50 = 2,660 mg/kg

ผลิตภัณฑ์ซอล์ก (Chalk) และผงโรย (Powder) กำจัดแมลงสาบ ออกฤทธิ์แบบถูกตัวตาย (Contact poison) และออกฤทธิ์กินตาย (Stomach poison) สารออกฤทธิ์สำคัญที่นิยมใช้ผสมในผลิตภัณฑ์ซอล์ก/ผงโรย คือ fipronil มีค่า LD50 = 97 mg/kg และสารเคมีในกลุ่มไพเรทรอยด์ (Pyrethroids) เช่น cypermethrin (LD50 = 250 mg/kg) และ permethrin (LD50 = 1,500 mg/kg) โดยสารเคมีทั้งสองกลุ่มนี้เป็นพิษต่อระบบประสาทของแมลง (Nervous system) ทำให้แมลงเป็นอัมพาตและตาย การใช้ผลิตภัณฑ์ซอล์ก/ผงโรย โดยการขีดซอล์กหรือผงโรยตามทางเดินของแมลง หรือตามแหล่งหลบซ่อนของแมลง เมื่อแมลงสาบเดินมาสัมผัสกับสารเคมี แมลงสาบก็จะตาย สำหรับเหยื่อแมลงวัน นำเหยื่อใส่ในกล่องหรือภาชนะแล้วนำไปแขวน หรือวางในแหล่งที่มีแมลงวันชุกชุม ส่วนเหยื่อแมลงสาบ นำเหยื่อไปวางตามซอกมุมหรือตามทางที่แมลงสาบชอบเดินผ่าน

ผลิตภัณฑ์เหยื่อพิษ ซอล์ก และผงโรย ที่วางจำหน่ายในท้องตลาด ต้องผ่านการขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่งต้องมีผลการทดสอบที่ผ่านเกณฑ์รับรองจากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยเกณฑ์การทดสอบของเหยื่อแมลงวัน คือผลิตภัณฑ์ตัวอย่างต้องมีประสิทธิภาพทำให้แมลงวันทดสอบตายไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ภายในเวลา 24 ชั่วโมง ส่วนผลิตภัณฑ์เหยื่อแมลงสาบ ผลิตภัณฑ์ที่ส่งทดสอบต้องมีประสิทธิภาพทำให้แมลงสาบตายไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ภายในเวลา 48 ชั่วโมง สำหรับเหยื่อแมลงสาบที่ออกฤทธิ์เร็วและมีประสิทธิภาพทำให้แมลงสาบตายไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ภายในเวลา 7 วัน สำหรับเหยื่อแมลงสาบที่ออกฤทธิ์ช้า ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ซอล์กและผงโรย เกณฑ์ทดสอบคือ ผลิตภัณฑ์ทดสอบต้องมีประสิทธิภาพทำให้แมลงสาบทดสอบตายไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ภายในเวลา 72 ชั่วโมง

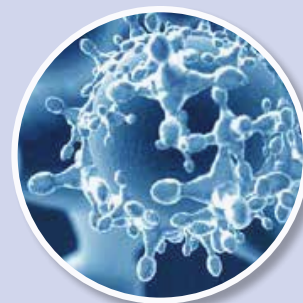
ข้อมูลจาก หนังสือผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงในบ้านเรือน
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

การเฝ้าระวังการกลายพันธุ์และการดื้อยาของ เชื้อไขหวัดใหญ่ ประจำเดือนสิงหาคม 2562

จากการเฝ้าระวังไข้หวัดนกและไข้หวัดใหญ่ทางห้องปฏิบัติการ ศูนย์ไข้หวัดใหญ่แห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ภายใต้โครงการ “การศึกษาสายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือไข้หวัดใหญ่ระบาดใหญ่” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยวัคซีนแห่งชาติ (องค์กรมหาชน) ได้สุ่มตัวอย่างจากผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (ILI) ผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง ปอดบวม ปอดอักเสบ (SARI) จากระบบเฝ้าระวังไข้หวัดใหญ่และไข้หวัดนก

โดยกระทรวงสาธารณสุขนำมาเพาะเชื้อทำการตรวจวิเคราะห์โดยวิธี Genotypic assay เพื่อหาอินสียที่เกี่ยวข้องกับการดื้อยา และวิธี Phenotypic assay โดยการทดสอบเชื้อไวรัสกับยาด้านไวรัส ในกลุ่ม Neuraminidase inhibitor ผลการทดสอบดังนี้

ชนิด / สายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่	ผลการทดสอบ ประจำเดือนสิงหาคม 2562			ยอดสะสม ม.ค.52 – 30 ส.ค.62
	จำนวนเชื้อที่ ทดสอบ	จำนวนเชื้อที่ ดื้อยา	ร้อยละที่ดื้อยา	ร้อยละที่ดื้อยา
ไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล				
1.A/H1N1 (2009)	6	0	0(0/6)	0.76 (16/2,096)
2.A/H3N2	34	0	0(0/34)	0 (0/1,686)
3.Influenza B	20	0	0(0/20)	0 (0/637)

ลุ้นรับรางวัล

ประจำฉบับกันยายน 2562

คำถาม หมัดหนูเป็นพาหะนำโรคใด

กรุณาส่งคำตอบ พร้อมระบุชื่อที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของท่านที่สามารถติดต่อได้ ส่งมายัง ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000 หรือทาง อีเมล prdmcs@dmsc.mail.go.th หรือโทรสาร 0 2591 1707 หรือส่งเข้ามาที่กล่องข้อความในเฟซบุ๊ก กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

เพื่อลุ้นรับ

กล่องอเนกประสงค์ 20 รางวัล
ประกาศรายชื่อผู้โชคดีในจดหมายข่าวกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ฉบับพฤศจิกายน พ.ศ.2562 (หมดเขตส่งคำตอบลุ้นรางวัลในวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2562)

เฉลยคำตอบและรายชื่อผู้โชคดีประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2562

คำถาม

กับดัก LeO –Trap นวัตกรรมนี้มีข้อดีอย่างไร

ตอบ

ลดการใช้สารเคมีกำจัดแมลงในสิ่งแวดล้อม

รายชื่อผู้โชคดี

คุณตุลพานี รัชทิกุล
คุณพิเชษฐ ชมดี
คุณเบญจลักษณ์ รัตนวิศ
คุณกัญจน์พร มงคลศิริระพีซร์
คุณสมบุญรณ์ พลอยอุไร

คุณฉัตรชัย พุ่มตาด
คุณอัมพร แซ่อึ้ง
คุณเบญจพร สุทธิอาจ
คุณสายสมร พลพรม
คุณจงรักษ์ ศิริวงษ์

คุณอรดา จันทรเหมือน
คุณเสาวลักษณ์ ทัศนบรรจง
คุณกรชนก ชัยนาคิต
คุณอภิญา รุ่งกระจ่าง
คุณจิตตาวรรณ คงทอง

คุณสาธิต เจริญพงษ์
คุณผู้สรณ์ จันณรงค์
คุณศิรดา เนตรรินทร์
คุณอำภา ทัตตะบูรณ์
คุณสินีนานฎ์ เขาวกรณ์

หมัดหนู พาหะนำโรค กาฬโรค

หมัด (Fleas) ลักษณะ

หมัดเป็นแมลงชนิดหนึ่ง มีมากมายหลายชนิด โดยส่วนใหญ่เป็นปรสิตภายนอกของสัตว์ แต่สามารถกัดและดูดกินเลือดคนได้เช่นกัน หมัดมีลำตัวแบนทางด้านข้าง มีขนาด 2-4 มิลลิเมตร ไม่มีปีกแต่สามารถกระโดดได้ไกล หมัดที่มีความสำคัญทางการแพทย์แยกได้ 2 กลุ่มคือ มีแผงหนามตรงบริเวณแก้มและตรงท้ายทอย ออกปล้องกลางซึ่งเป็นลักษณะของหมัดสุนัข (Ctenocephalides canis) และหมัดแมว (Ctenocephalides felis) กับกลุ่มหมัดที่ไม่มีแผงหนาม ได้แก่ หมัดหนู (Xenopsylla cheopis) เป็นต้น

แหล่งที่พบ

หมัดตัวเมียจะวางไข่ตามรังของเหยื่อหรือตามพื้นดินเปียกชื้น สามารถวางไข่ได้ 400-500 ฟอง และจะพบอยู่เฉพาะเจาะจงกับเหยื่อ เช่น หนู สุนัข แมว แต่หมัดเหล่านี้สามารถกินเลือดคนได้ด้วย จึงพบปนเปื้อนอยู่ในที่พักของคน

ส่วนที่เป็นพิษ

น้ำลายของหมัด นอกจากนั้นหมัดหนูยังเป็นพาหะนำโรคกาฬโรคหรือไข้ดำอีกด้วย

อาการ

การกัดกินเลือดของหมัด ทำให้ผิวหนังเกิดการได้ตั้งแต่มดเล็กๆ บวมแดงเป็นปื้น จนถึงเป็นผื่นคันอย่างรุนแรง และรักษา

ให้หายขาดได้ยาก นอกจากนั้นกาฬโรคนับเป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง โดยผู้ป่วยที่ถูกหมัดที่มีเชื้อกาฬโรคกัด จะมีอาการบวม และเจ็บ ต่อมน้ำเหลืองโลหิตเป็นพิษ เลือดออกใต้ผิวหนังเป็นจ้ำๆ ไข้สูง กระสับกระส่าย เดินผิดปกติ อ่อนเพลีย เพ้อ และหมดสติ จนถึงช็อคและเสียชีวิตได้ถ้าเชื้อเข้าสู่ปอด

การป้องกันและรักษา

ถ้าเกิดอาการแพ้หรือระคายเคืองจากการถูกหมัดกัดให้รับประทานยาแก้แพ้ ถ้าผิวหนังมีการอักเสบจากการติดเชื้อให้ทาด้วยยาฆ่าเชื้อ ถ้ามีอาการไข้หลังจากถูกหมัดหนูกัดให้รีบไปพบแพทย์

ข้อมูลจาก หนังสือแมลง ลัทธิ และพิษที่มีพิษ และเป็นอันตราย เล่ม 2 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

สุขภาพดี เริ่มต้นที่นี่

ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ตั้งอยู่ที่อาคาร 100 ปี การสาธารณสุข ชั้น 2 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ถนนพหลโยธิน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
88/7 ซอยติวานนท์ 14 ถนนติวานนท์
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

เสนอแนะ ดิชม หรือ
ส่งบทความลงตีพิมพ์ ส่งมาได้ที่
กองบรรณาธิการ
ฝ่ายประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขานุการกรม
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000
โทร. 0-2951-0000 ต่อ 99081
โทรสาร 0-2951-0312
E mail: prdmsc@dmsc.mail.go.th
www.dmsc.moph.go.th
www.dmscsmartlifeblog.com
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 22/2552
ไปรษณีย์กระทรวงสาธารณสุข

ที่ปรึกษา อธิปไตย รองอธิบดี ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ผู้อำนวยการสำนัก / สถาบัน / ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ กองบรรณาธิการ อภิรดี เขียวรอด, อภิสทิพย์ เหมาะสมสกุล, วชิพร แดงอุทัย, วิระวัณ อินทริง, พีรยุทธ คันทะขมภู, จงกล เงินมาก, ธีระพล ดีโสภา, สรพล สิ้นเจริญรุ่ง, สุรินทร์ สุขสุมิตร, สุวรรณ ไพร์มา, กิตติพร อิงคินันท์